

**PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN LUKU 8:
OPPILASHUOLTO JA SEN TOTEUTTAMINEN**

1. Oppilashuollon tavoitteet ja tehtävät

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luku kahdeksan tarkentaa 1.4.2014 voimaan tulleen oppilashuoltolain (1287/2013) käytännön toteutusta ja paikallisesti päätettäviä asioita koulun ja oppilaitoksen tasolla.

Lain voimaantulo edellytti uudenlaista näkökulmaa ja toimintatapoja siitä, miten edistetään ja ylläpidetään lasten ja nuorten hyvää oppimista, hyvää psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä kuinka lisätään em. toimintaedellytyksiä kouluyhteisössä. Oppilashuollon keskeisenä tavoitteena on ennaltaehkäisevä ja kouluyhteisöä tukeva **yhteisöllinen toiminta sekä turvallisuuden edistäminen**. Monialaista oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä osallisuuden tukeminen ja siihen kannustaminen.

Oppilashuollon toisena tärkeänä tavoitteena on edistää **välittämisen ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria**. Toteutustapoina ovat monialainen suunnitelmallinen yhteistyö sivistystoimialan ja sosiaali - ja terveystoimialan, oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen välillä. Huoltajien rooliin, yhteistyön muotoon ja toimijoiden tehtäviin oppilashuollossa vaikuttavat oppilaan ikä ja edellytykset. Vaikka ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla, niin oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisön jäsenten tehtävä.

Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut. Näiden palvelujen ja asiantuntijoiden avun tarjoaminen määräajassa liittyvät yhtä lailla yhteisölliseen kuin yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Oppilashuoltotyötä kehitetään moniammatillisena yhteistyönä, jossa ensisijaisena toimintamuotona on **yhteisöllinen** oppilashuolto, tärkeänä myös oppilaan oikeuksiin kuuluva yksilökohtainen oppilashuolto.

Oppilashuollon kokonaistarve on hyvä arvioida vuosittain, mieluiten keväällä kun arvioidaan muutoinkin mennyttä lukuvuotta. Arviointi on hyvä kohdistaa palvelujen saatavuuteen, jatkumoon esiopetuksesta toiselle asteelle ja yhteistyön toimivuuteen. Kokonaistarvetta kartoittaessa otetaan huomioon koulun oppilasmäärä, mahdolliset esille nousseet erityistarpeet sekä oppilashuoltoon vaikuttavat asiat koulun toimintakulttuurissa. Näiden toimenpiteiden tavoitteen on, että koulun henkilökunta, erityisesti opettajat ovat tietoisia oppilaan "tilasta". Oppilaiden kuuleminen on hyvä tehdä myös silloin, kun toimintaa arvioidaan.

Eri oppiaineilla on myös hyvinvointitehtävä. Perusopetuksen laaja-alaisen osaamiseen tavoitteista erityisesti Hyvinvointi ja turvallinen arki kokonaisuus tukee tätä hyvinvointitehtävää.

Kun opettaja kiinnostuu oppilaista ja heidän tekemisistään, välittävä vuorovaikutuskulttuuri on osa koulun hyvinvointiprofiilia. Paraisten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa esitetyt koulujen painopiste- ja kehittämiskohteet, kuten vuorovaikutteiset vanhempainillat ja avoimet ovet ovat toiminnallisia tapoja edistää kotien ja koulujen yhteistyötä. Lasten ja nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistaminen on keskeisessä roolissa edistettäessä osallisuutta ja sen myötä vahvistettaessa oppilaiden mahdollisuuksia osallistua kokonaisvaltaiseen hyvinvoinnin ja koulun toimintakulttuurin kehittämiseen opetussuunnitelman ja oppilashuollon edellyttämällä tavalla.

Hyvinvointia edistävän toimintakulttuurin erityisiä painopisteitä ovat turvallinen ilmapiiri ja huolenpito sekä kiireetön kasvatuskulttuuri.

2. Oppilashuollon toteuttamistavat

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikkien ryhmien toiminta perustuu monialaisuuteen, mikä tarkoittaa sitä, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuollon ja psykologi - sekä kuraattoripalvelujen edustaja. Samoin oppilaskuntaa tulee kuulla ennen kuin oppilashuoltoon liittyvät suunnitelmat vahvistetaan. Suosittelavaa on tehdä valmistelun aikana yhteistyötä huoltajien ja muiden koulun sidosryhmien kanssa.

Paraisilla oppilashuollon ohjausryhmää vastaa monialainen yhteistyöryhmä, jonka sivistyslautakunta nimesi kokouksessaan 21.12.2016. Opetustoimen edustajana ryhmässä ovat ruotsin- ja suomenkieliset opetuspäälliköt sekä vastaava koulukuraattori. Ryhmä vastaa oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Monialaisessa yhteistyöryhmässä oppilashuollon asiantuntijuutta edustavat myös koulupsykologi ja oppilaanohjaaja. Erityisesti yläkoulu- ja lukioikäisten kouluviihtyvyyttä ja oppilashuollollisten palveluiden saatavuutta vahvistaa elokuusta 2018 alkaen koulunuorisotyöntekijä.

Yhteisöllisessä oppilashuollossa ja sen myötä koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa tarkastellaan turvallista oppimisympäristöä kokonaisuutena, mukaan lukien fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Unohtamatta koulukuljetusten ja tietoturvaan liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

Yhteisöllinen oppilashuoltotyö kuuluu kaikille. Tämä toteutuu käytännössä siten, että kaikkien koulussa työskentelevien sekä oppilashuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä oppilaiden ja koulu yhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä kotien kanssa. Tämän myötä koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista.

Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma on keskeinen ohjaava asiakirja yhteisöllisen oppilashuollon toteutuksessa. Koulun hyvinvointiryhmän vastuulla on koulun oppilashuollon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arvioiminen. Keskeistä on tavoitella koulu yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä ja muutoinkin kehittää oppilashuoltoa. Koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa täydentää kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.

Yhteisöllisessä oppilashuollossa on tärkeää muistaa, että ryhmä

- kokoontuu riittävän usein
- ei käsittele yksittäistä oppilasta koskevaa opiskelu huollollista asiaa
- ei käsittele oppilaskohtaisia kolmiportaiseen tukeen liittyviä asioita
- ei käy läpi luokkia oppilaskohtaisesti
- muistaa osallistaa toimintaan oppilaita ja huoltajia

Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden koulun yhteinen, mikäli se on tarkoituksenmukaista. Jos esiopetukseen osallistuu vain muutama lapsi ja esiopetus on järjestetty koulussa, esiopetuksessa noudatetaan koulun oppilashuoltosuunnitelmaa.

Yksittäisen oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi (yksilökohtainen oppilashuolto) ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi kootaan *tapauskohtainen asiantuntijaryhmä*. Opetussuunnitelman perusteiden mukaan yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Se perustuu aina oppilaan sekä tarpeen vaatiessa huoltajan suostumukseen.

Toimija	Tehtävä	Kirjaukset	Huomioita
Monialainen yhteistyöryhmä Paikallinen OPS, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	Oppilashuoltopalveluiden suunnittelu, kehittäminen, ohjaus, arviointi.	Kokoukset 3-5 kertaa vuodessa, kokousmuistiot	Ryhmän ulkopuolisten asiantuntijoiden kuuleminen ja hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä mahdollista
Koulun hyvinvointiryhmä Koulukohtainen oppilashuolto-suunnitelma tai oppilashuollon koulukohtainen vuosisuunnitelma (Wilmassa)	Kouluyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen. Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatiminen	Kokoukset 3-5 kertaa lukuvuodessa, kokousmuistiot.	Raportointi ja toiminnan arviointi suomenkieliselle jaostolle koulujen toimintakertomuksen yhteydessä. Ryhmän kokoonpano kirjataan koulujen lukuvuosisuunnitelmaan
Monialainen asiantuntijaryhmä Oppilashuoltokertomus	Yksittäisen oppilaan hyvinvoinnin tuen tarpeen selvitys ja oppilashuollollisten tarpeiden selvitys	Vastuuhenkilö laatii oppilashuoltokertomuksen	Ryhmä nimeää keskuudestaan tapauskohtaisen vastuuhenkilön.

3. Käytännön kirjaukset

Monialaisen yhteistyöryhmän kokoontumisista laaditaan muistiot.

Koulujen hyvinvointiryhmien kokoontumisista ja toiminnasta laaditaan muistiot. Näitä muistiota käytetään apuna, kun kehitetään koulujen toimintakulttuuria opetussuunnitelman mukaisesti.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Opetussuunnitelman perusteet ja oppilashuoltolaki ohjeistavat yksityiskohtaisesti, mitä kertomukseen kirjataan.

4. Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma (yhteisöllinen oppilashuolto).

Opetussuunnitelman perusteissa on yksityiskohtaiset tarkennukset siitä, mitä alalukuihin 4.1 – 4.5 tulee kirjata

4.1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut.

Koulukohtaiset erityispiirteet, mahdolliset viittaukset tutkimus- ja seurantatuloksiin, esim. THL)

4.2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

4.2.1. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

4.2.2. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka – ja vaaratilanteissa

Koulujen turvallisuusvastaavat ovat lukujen 4.2.1 ja 4.2.2 kirjaamisessa vastuuhenkilöitä ja vastaavat esimerkiksi turvallisuuteen liittyvä tiedottamisesta, poistumisharjoituksista ja muista rehtorin kanssa erikseen sovituista turvallisuutta edistävästä toimenpiteistä)

4.2.3 Kouluviihtyvyyttä edistävä toiminta

4.2.4 SOPU-SAMS toiminta

4.3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

4.4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

4.5 Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen